

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 21
van **CATHY COUDYSER**
datum: 6 oktober 2017

aan **SVEN GATZ**
VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Historische oorkonden - Digitalisering

Naar ik verneem, maken momenteel heel wat gemeenten, kerkfabrieken en archiefinstellingen gebruik van elk hun eigen platform teneinde werk te maken van het (online) ontsluiten van cultureel erfgoed, waaronder oorkondes. Een aantal instellingen, waaronder de Abdij van Postel, kijken bovendien over de grens om hun oorkonden in een Nederlandse databank onder te brengen.

Diverse methoden, bestandsformaten, manieren van beheer, enzovoort maken het niet eenvoudig voor onderzoekers. Vanuit de sector verneem ik dat deze manier van werken dan ook als onpraktisch ervaren wordt.

Naast de diverse platformen waarnaar hierboven werd verwezen, bestaan ook de verschillende provinciale erfgoeddatabanken (Donnet, Erfgoedplus en Erfgoedinzicht). Begin juli 2017 maakte de minister zijn beleidskeuzes in het kader van de overdracht van de bevoegdheden cultuur en jeugd van de provincies naar de Vlaamse overheid bekend. M.b.t. de overdracht van de erfgoedtaken gaf hij, specifiek voor de erfgoeddatabanken, aan dat de Vlaamse overheid de provinciale erfgoeddatabanken zal overnemen en van de overgangperiode gebruik zal maken om een onderzoeksopdracht uit te schrijven waarin de mogelijkheid voor een eengemaakt systeem wordt onderzocht.

1. Is het de minister of zijn diensten bekend dat er veel verschillende platformen en systemen bestaan waarmee Vlaamse oorkonden gedigitaliseerd en (online) ontsloten worden?
2. In hoeverre bevatten de Vlaamse en provinciale erfgoeddatabanken reeds gedigitaliseerde historische oorkonden? Heeft de minister daar zicht op?
3. De veelheid aan systemen wordt eveneens beschouwd als een hindernis voor onderzoekers. Ook de ontwikkeling, het beheer en onderhoud van deze diverse systemen kost handenvol geld.
 - a) In hoeverre kan een uniform systeem hier oplossingen bieden?
 - b) Hoe kan dit eventueel ingepast worden in de bevoegdheden en taken die de Vlaamse overheid vanaf 2018 op zich neemt?

ANTWOORD

op vraag nr. 21 van 6 oktober 2017

van **CATHY COUDYSER**

1. Het is me bekend dat er meerdere platformen bestaan waarop cultureel erfgoed digitaal ontsloten wordt. Naast de drie provinciale systemen Erfgoedplus, Erfgoedinzicht en Donnet zijn er lokale erfgoeddatabanken, databanken vanuit landelijke cultureel-erfgoedorganisaties en erfgoedcellen, maar ook private initiatieven. Deze situatie is historisch zo gegroeid maar niet meer houdbaar, enerzijds omwille van de redenen die u aangeeft en anderzijds omdat de duurzaamheid van deze systemen en van de achterliggende data zelden gegarandeerd is. Het is wellicht overbodig aan te geven dat deze problematiek zich niet beperkt tot oorkonden. Met de provinciale databanken werd reeds een oplossing beoogd door gestandaardiseerde beschrijvingen in een centraliserende databank mogelijk te maken.
2. Via de portaalsites van Erfgoedinzicht en Erfgoedplus kan worden bekeken welke 'historische oorkonden' beschreven zijn in deze systemen. Afhankelijk van de zoekcriteria (exacte term, interpretatie van 'historisch' en 'oorkonde', tijdsbereik....) kunnen resultaten variëren. Resultaten zijn te vinden via: <http://www.erfgoedplus.be/zoeken> en <http://www.erfgoedinzicht.be/>. Donnet heeft geen publiekspitaal. Op basis van navraag weten we dat Donnet zes beschrijvingen van oorkonden bevat, telkens in het bezit van kerkfabrieken. Van deze zes zijn er twee gedigitaliseerd en vier enkel beschreven. Toegang voor onderzoekers wordt toegestaan mits motivatie. Daarbij worden enkel de inhoudelijke metadata vrijgegeven.
3. Niet enkel voor onderzoek, maar ook met het oog op een duurzame bewaring en ontsluiting is een optimalisering noodzakelijk.
 - a. Niet zozeer de kwaliteit en de uniformiteit van een systeem lost mogelijke hindernissen op, maar wel de kwaliteit van de data en de mate waarop de systemen toegankelijkheid en uitwisselbaarheid van deze data toelaten. Het aanbieden van een uniform systeem op zich is dus niet voldoende. Om data uit verschillende systemen uitwisselbaar te maken, is het belangrijk dat er gemeenschappelijke en open standaarden gebruikt worden. Op die manier worden digitale data (in dit geval oorkonden) uit de silo's van hun beheerssystemen gehaald, en breder toegankelijk gemaakt – lees: vindbaar op andere platformen (bv. via zoeksystemen op het internet).

Ik wil opmerken dat niet alle provinciale erfgoedbanken toegang geven tot de digitale documenten zelf maar in bepaalde gevallen enkel tot de beschrijvingen ervan. Er zijn in bepaalde gevallen dus ook complementaire oplossingen (vb. DAMS-systemen) nodig. Een toekomstig eengemaakt systeem zal met al deze elementen rekening moeten houden.

Ik zal dit meenemen in mijn visienota 'Een Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk', die ik afwerk tegen eind 2017. Enerzijds zal die visie zich toespitsen op de toegankelijkheid van data, waardoor informatie (in dit geval met betrekking tot historische oorkonden) platformafhankelijk én systeemoverschrijdend voor iedereen toegankelijk wordt, anderzijds zal ik me inzetten om zoveel mogelijk 'shared services' te ontwikkelen, i.e. systemen die door verschillende spelers uit de cultureel erfgoedsector en/of daarbuiten gebruikt kunnen worden.

- b. Vanaf 1 januari 2018 worden de provinciale erfgoeddatabanken Erfgoedinzicht, Erfgoedplus en Donnet overgedragen naar de Vlaamse overheid en in een overgangsfase vanuit het departement Cultuur, Jeugd en Media gecontinueerd. In deze overgangsfase zal worden bekeken hoe een eengemaakt systeem - of gecentraliseerd publiek platform - gefaseerd kan worden ontwikkeld, naar analogie met het eengemaakt bibliotheeksysteem. Dit systeem zal conform de intenties van mijn visienota ontwikkeld worden.